

NAMN ATT MINNAS

AGDA RÖSSEL

När Neville Chamberlain vid randen av Armageddon utsåg sir Thomas Inskip till koordinationsminister för försvaret utbrast en av de ledande inom toryoppositionen: »En sådan utnämning har inte skett, sedan Caligula gjorde sin häst till konsul!»

En liknande reaktion kunde förspörjas inom Kongl. Kabinettet för den Utrikes Brevväxlingen när Östen Undén år 1958 utsåg Agda Rössel till Sveriges ständiga ombud hos Förenta Nationerna.

Därmed inte sagt att man betraktade Agda Rössel som en häst, än mindre som en åsna, vilket toryoppositionen torde ha gjort med sir Thomas Inskip. Man ansåg helt enkelt att hon var fel person på rätt plats. Efter de två år som gått sedan dess torde denna uppfattning inte ha undergått några nämnvärda förändringar. De allra mest älskvärda formulerar nu sin uppfattning så, att hon är rätt person på fel plats.

*

Det är inte svårt att förstå den förtrytelse Agda Rössels utnämning väckte inom den svenska utrikesförvaltningen, när man granskar hennes meritlista.

Agda Viola Jäderström — namnet Rössel är en souvenir från ett numera upplöst äktenskap med den bizarre samhällstänkaren James Rössel — föddes för ganska precis 50 år sedan i Gällivare. Hon var nummer fyra av sex barn i en fattig järnvägstjänstemannafamilj. Flickan hade läshuvud

och framåtanda, fick gå på gymnasium och drömde om att bli läkare. Sjukdom och ekonomiska svårigheter hindrade förverkligandet av denna dröm. Hon hamnade småningom i Stockholm som damfrisörbiträde, men lyckades på lediga stunder läsa in sig på Socialpolitiska Institutet.

Efter att ha utexaminerats från denna plantskola för socialt verk samma socialdemokrater — grundad och ledd av Gösta Bagge! — gjorde hon snabbt en fackligt-politisk karriär. Hon började som personalkonsulent i SARA, blev därefter ombudsman i Kvinnliga telefontjänstemannaföreningen och under de sista krigsåren någonting som hette beredskapskonsulent i Stockholms arbetsnämnd. Samtidigt hade hon blivit ledamot av TCO:s styrelse och AU och sekreterare i Yrkeskvinnors Riksförbund. Partivännerna ansåg nu tiden mogen att placera henne i statstjänst och hon utnämndes vid skördetidens ingång till konsulent i arbetsmarknadsstyrelsen. Nu hade klättringen mot toppen begynt på allvar.

År 1948 valdes hon till ordförande i Yrkeskvinnors Samarbetsförbund och kom i samband därmed i nära kontakt med två inflytelserika kvinnliga partivänner, nämligen Alva Myrdal och Ulla Lindström, som allt framgent hållit sin hand över henne. Samma år blev hon byråinspektör i arbetsmarknadsstyrelsen och avdelningschef i Rädda Barnens internationella hjälpverksamhet. Inte ens partivännerna

bland hennes överordnade i arbetsmarknadsstyrelsen tycks ha visat någon större entusiasm för att ta hennes tjänster i anspråk inom verket, utan länkade i görligaste mån över hennes verksamhet på det internationella planet. Där fick hon utlopp för sina energier, särskilt genom att syssla med flyktingfrågor vilka hon framför allt under Ungern-krisen lär ha handlagt med betydligt mera beskäftighet än omdöme.

Därigenom grundlades emellertid hennes internationella karriär och en välvillig press gjorde det mesta möjliga — och kanske lite till — av hennes internationella insatser. På arbetsmarknadsstyrelsen smålog man sötsurt när man såg byråinspektör Rössels fotografi på förstasidorna och någonstans i slutet av vidhängande artikel läste att i hennes följe återfanns bl. a. arbetsmarknadsstyrelsens överdirektör. Men Agda Rössel blev ett namn, inte minst sedan hon efterträtt Alva Myrdal som vice president i International Federation of Business and Professional Women och vad kunde vara naturligare än att vår nådiga regering år 1951 utsåg henne till Sveriges delegat i FN:s kommission för de mänskliga rättigheterna.

Sedan har det gått av bara farten. Hon blev FN-delegat 1952, Sveriges delegat i FN:s kommission för kvinnans rättsliga ställning — i vilken hon under två år var ordförande — och vice ordförande i svenska UNICEF-kommittén. Så långt allt väl. Men därifrån och till ambassadör och Sveriges ständiga ombud hos FN är dock ett långt steg. Hr Undén, livligt understödd av Ulla Lindström, tvekade dock inte att föreslå Agda Rössel detta steg och hon tvekade inte att ta det. Det vittnar om graden av hennes ambition och — borde man kanske tillägga — också om arten av hennes omdöme. Hon hade genom sina förtrogna låtit

förstå att hon väntade sig en upphöjelse. Hon hade räknat med att bli ambassadör i Tel Aviv. Men när hon nu erbjöds FN — så varför säga nej?

Vid det legendariska tillfälle då hr Undén avskedade Sven Grafström som svenskt FN-ombud, skedde det med den bryska men uppriktiga motiveringen att regeringen önskade en partivän på den posten. En sådan fann man utan svårighet i hr Thorsing. Huruvida hr Undén betraktade Thorsings efterträdare Gunnar Jarring som lika partivänlig må vara osagt, men han tycks i varje fall ha varit tillräckligt vänlig för hr Undén. I fråga om Agda Rössel var det inget problem. Hennes merit — om inte den enda, så i varje fall den absolut avgörande — för posten var partiboken.

Någoting sådant som ett ramaskrikan inte tänkas i det svenska utrikesdepartementet, men man inlade verkligen en protest mot utnämningen hos hr Undén. Den viftades naturligtvis bort med hela den självrådighet och egenrättfärdighet som är den gamle herrn egen. Protesten förestavades inte av någon speciell personlig motvilja mot Agda Rössel utan av principiella skäl. Den riktade sig helt enkelt mot det på senare år grasserande ofogget att till chefsposter inom utrikesförvaltningen utnämna socialdemokrater, som varken äger unika kvalifikationer eller spelat en ledande politisk roll. I serien Oscar Thorsing, Klas Böök, Ole Jödahl, Rolf Edberg, Alva Myrdal och Agda Rössel var Agda Rössel droppen, som kom den svenska karriärdiplomatiens tålmod att rinna över.

Sedan dess har först Claes Carbonnier, sedan Jens Malling och nu Marc Giron dragit lasset i den svenska FN-representationen. På det sättet går det ju ändå. Men det är liksom inte det som är meningen. Försöker man genom samtal med fru Rössels gamla de-

legationskolleger i FN bilda sig en uppfattning om hennes person och insatser får man ungefär följande bild. Hon är inte utan en viss robust charm, inte obegåvad, har en utpräglad fallenhet för idéflykt och påtagliga sociala ambitioner, men så föga betydande att hon redan därigenom får en viss betydelse, så att säga av negativ art.

Vänligt sinnade personer anser att man gjort fru Rössel en björntjänst genom att placera henne på en så krävande och utsatt post. Men vem vet

ändå? Kanske hr Undén har sett längre än andra? Så länge FN spelar en politisk roll måste fru Rössels utnämning för varje yrkesdiplomat — och f. ö. varje oförvillad betraktare — framstå som en utmaning mot det allmänna förnuftet. Men om FN nedsjunker till politisk betydelselöshet och genom urskillningslösa inval av nya stater förvandlas till en internationell storbarnkammare, en kosmopolitisk lekstuga för ädla vildar — kommer då inte just Agda Rössel att vara den idealiska FN-ambassadören?

G. U.

WARGÖNS

AKTIEBOLAG

FERROLEGERINGAR

PAPPER